Бр. 63. У Новом Саду, у понедељак 19. марта (1. априла) 1912. Година XLVII

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

Лист српске народне радикалне странке. Издање „Рада“ дион. друштва у Руми.

Шта је ново?

Изашло је краљево ручно писмо. Гласи на министра председника Куена. Говори о резолуцији. О оној резолуцији, због које је Куенова влада дала оставку, јер краљ није пристао на њу. После се влада одрекла резолуције, само да може и даље остати.

Када су мунгови чули, да ће краљ обнародовати ручно писмо, они су мислили, да ће им краљ у том писму саградити мало ћупријице. Рачунали су да ће им краљ дати мало мелема на рану њихову. Рачунали су, да ће у том краљевом писму бити бар једно место, које ће они моћи искренути и протумачити, као да и краљ хоће оно исто, што и они, само то каже другим речима.

Преварили су се! Краљево ручно писмо и сувише је јасно. О чему је била реч у резолуцији? О теме, да краљ не може увек, кад год му је воља да сазове резерву и ерзац резерву, него само у неким случајевима. Сад краљ каже у своме ручном писму, да је његово владарско право да сазове резерву и ерзац-резерву кад год је потребно или да је задржи на даљу службу. И каже да од тог права не попушта.

И опет је зато пристала влада да остане и даље. И пристао је Куен, да премапотпише то писмо. Хтели су једно, а испало је друго, противно! Па опет су остали даље на власти.

Боли их, до срца их боли, што је краљ изнео на који су начин они могли и даље да остану на власти. Сад се могу да изврћу и да искрећу, али кад није друкчије, они ће гледати у земљу, бар кад су сами, и поцрвенеће бар у помрчини кад их нико не види.

* * *

Још пре 14 дана јашили су мунгови на бесноме хату. И оданде подвикивали: — Не можемо да попустимо од резолуције! Никоме за љубав!

Морамо да бранимо права народа! Пре ћемо сићи с власти но што ћемо у том попустити ма и једне запете! И Куен је то казао и краљу.

Да су они пали с власти онда; пали би као неки јунаци. И могли би да говоре: И ми имамо начела! И наше попуштање има границе. А било би људи који би веровали.

Али је тешко изаћи с Бечом на крај! Њих је болело кад су видели, како се одједаред кочопере мунгови. И како Тиса по клубу владине странке разиграва свога хата и соколи их: Не попуштајмо ништа! А они мутапшу! А реч је била о краљевим правима. Па зар тако смеду мунгови. Они мунгови, који у старом сабору нису имали ни 5 људи, а што имају добили су на новом избору, а сви знају, да то није било народном вољом, него новцем и незаконитостима. И сад ти да се буне?!

Је ли могло бити веће бруке по њих, него пустати их да сиђу са свога хата и да ударе главом у прашину. Па онда их још оставити мало на власти, да се види због чега су ударили теменом у прашину. Може ли бити веће бруке?!

* * *

Шта ће мунгови сад? Остало им је да убију троглаву аждају, опструкцију. А зар овако обрукани могу још високо да уздижу копље? Зар ће им још ко веровати да су политичари кад су овако љуто политички насели, као нико? Сад се и кошутовци буне, јер су мунгови изневерили уговор, и онако сахранили њихову заједничку резолуцију. Ко још може да верује таквим политичарима као што су мунгови? Нико! Они ће ускоро да оду с власти пешке, а могли су отићи на коњу. А то све због тога, што хоће још неколико дана да остану силом на власти.

Подрепашко наседаније.

Новосадски подрепаши неуморни су у измишљању смицалица. Њихови савезници мунгови одобрили су Хајму продужење закупа за 800 јутара варошке земље на три године без лицитације и будзашто. Тиме је погажен закон и оштећена варош. Подрепаши нису рекли својим савезницима мунговима, да ће с њима прекинути савез, ако учине ту незаконитост. Они су и после овог безакоња остали у савезу са мунговима, а с ким си — онакви си! Подрепаши због тога безакоња не грде мунгове, него радикале, који нису могли да осујете ову повреду варошких интереса, али која дубоко засеца и у интересе нашега народа у Новоме Саду. Зато смо ми ово подрепашко измотавање назвали обешењаклуком. Подрепашима је ово добро дошло да се мало пред народом пробебуче, и да се покажу као неки борци за народна права. Хтели су, да помоћу ове ствари заведу народ за Голеш планину. И у исто време, кад су се дерали против Хајмовог закупа, они су своме присталици Игњату Гавриловићу дали варошку пустару испод руке, иако су грађани тражили да буде лицитација.

Да би свет обманули и одвели у свој табор при избору једне трећине скупштинара у Новоме Саду, они почеше купити потписе за протест против Хајмовог закупа. Мислећи, да је реч само о протесту, потписали су и неки наши људи или су дали овлаштење, да их потпишу. Многе су пак потписали и неовлаштено. Али кад су покупили потписе, онда су изашли на среду са правом својом намером. Сазвали су збор бајаги да протестују против Хајмовог закупа, а у ствари да задобију свет за своју странку. Кад је видео тамике потписе, полакомио се и др. Михајло Полит да потпише позив на збор. Мислио је — сад је дошло његово време. Али тресла се брда — а родио се миш! Ми смо сазвали у исто време збор српске народне радикалне странке, који је потпуно осујетио подрепашку намеру, али смо им уједно скинули и образину. Нисмо могли дозволити, да се под фирмом Хајмовог закупа задобива народ за синодални штатут и клерикалску подрепашку странку. У том смо потпуно успели. Подрепашки је збор био врло једно посећен, а што је главно, на њему је било врло мало ратара, изузев оних, који спадају у ужи подрепашки круг.

На подрепашком збору говорили су Цока Тапавица, Свињарев, Пајица Јанковић и месар Дамјанов. Цока Тапавица бранио је себе и своје другове од спутжбе, што су хтели испод руке да узму под закуп 70 јутара варошке земље. Исто је то радио и Свињарев и доказивао, да би то било од велике користи за Салајку. Свињарев је поред тога доказивао, *да је синодални штатут врло добра ствар и да манастирска уредба не ваља.* Пајица Јанковић бранио је себе због закупа фенечке баре, коју је добио испод руке и то 550 јутара за 5000 круна годишње. Али није се могао одбранити. Макс Дамјанов је говорио о избору председника у занатлијској задрузи, али није грдио мунгове, који су изабрали Пекла. Ђго — зашто су сазвали збор, али су љуто насели.

Иако је радикални збор сазват тек у суботу, био је добро посећен Ратари су се добро одазвали. Збор је у име сазивача отворио М. Клицин. За председнике су изабрати Стеван Дотлић, Ђока Милић Шумаров и Влада Гојков, а за перовођу Јоца Антоновић. Говорили су др. Лаза Бајић, М. Клицин, Јаша Томић и Милан Ђ. Ђосић. Сви су горници изнели штетност Хајмовог закупа, али су верно приказали и подрепашки обешењаклук. Изнели су, да подрепашима није стало то лико до Хајмовог закупа, колико да замуте сад пред избор једне трећине скупштинара и да кортешују за синодални штатут као калуђерски измећари.

Једнодушно је прихваћена одлука, којом је 1., осуђена већина представништва, која је Хајму продужила закуп, а осуђени су и подрепашки представници, који су остали и даље у савезу са том (мунговском) већином; 2., протестовано је, што се Хајму дозволило да доведе бугарске баштоване на варошку земљу и да тако шкоди Србима бостанџијама; 3., решено је, да се тражи уништење незаконите одлуке варошког представништва у ствари Хајмовог закупа; 4., ако би се одобрила та одлука, да се и нашим ратарима продужи закуп на 3 године, 5.) да се одсада варошка земља издаје само у мањим парцелама на лицитацији; 6.) да се у црквену скупштину бирају радикали и да се против подрепаша као бранилаца синодалног штатута поведе најжешћа борба.

Пошто је усвојена одлука председник Стеван Дотлић захвалио је учесницима и затворио збор. Учесници су се одазвали узвиком: Живели радикали!

Подрепаши су свјачески насели. Народ је провидео њихов обешењаклук и осудио их је. Свињарев је покушао да пере себе и своје због дељег савеза са мунговима. Они су били против Хајмовог закупа, али морали су се покорити одлуци већине. Признају дакле, да су са мунговима једна странка и да морају да се покоре ономе, што мунговска већина реши. Морају да, јер да им мунгови нису довели јарачке Швабе, не би били изабрати за представнике. Али зато морају да кушују, а мунгови им милостиво дозвољавају, да грде радикале. Само што и народ није пао на теме, па види, ко су и шта су подрепаши, а за измећарима он се неће да поводи.

Талијанско-турски рат.

Иако се непрестано побијају гласови, да су талијански убојни бродови виђени код Митилене и у близини турских обала у Европи, у Цариграду ипак страхују, да ће једнога дана запуцати топови са талијанских убојних бродова на турске градове. Ради тога на све стране чине припреме за одбрану. Из Скопља јављају, да турске власти чине нарочите припреме за одбрану јавних здања, конзулата и железничке станице, с обзиром на непрестано крстарење талијанских убојних бродова у турским водама Из Цариграда пак јављају, да су Турци из истог разлога исправили велику државну творницу барута, која лежи на обали Мраморног Мора, на 15 километара од Цариграда. На улазу у солунски залив постављају подводне мине. Трговачки бродови могу упловити и испловити из залива само уз вођство пристанишких вођа. Неки белгијски пароброд покушао је да уплови без вође, те су са утврђења пуцали на њ.

Турска и балканске државе.

Државни тајник у турском министарству унутрашњих послова, Сукри беј, вратио се ових дана из Софије. Пре тога је био у Београду и Букурешту. Сукри беј је пред новинарима изјавио, да није путовао у нарочитој мисији, него је ишао само

да уповна расположење у балканским престоницама. У Софији је говорио и са мађедонском организацијом, која ради на автономији Мађедоније. Каже, да се уверио, да софијска званични кругови не одобравају рад бугарашко мађедонског одбора. (?!) Уверио се, да су Срби и Румуни пријатељски расположени према Турској.

У одбрану српске народне црквене автономије.

Пишу нам из *Мартоноша*: Јављам вам, да је и наша црквена опћина у својој скупштинској седници од 13. (26.) марта о. г. а на предлог свога председника Мирка Еремића једногласно решила, да се придружи протесту новосадске црквене опћине против синодалног штатута.

*

До сада је против синодског штатута протестовао велики митрополијски народни збор у Новом Саду, народни зборови у Вел. Кикинди, Перлезу, Кумаву и Будимпешти, архидијецезална епарх. скупштина, клуб срп. радикалне организације у Будимпешти и 129 црквених опћина. У архидијецези је протестовало 38, у вршачкој епархији 38, у бачкој 26, у темишварској 20, у будимској 6 и у пакрачкој 1 опћина.

Радикали у Срему.

Ових дана обављен је у *Стејановцима* избор црквених скупштинара. Нови самосталски подрепаши стејановачки добили су били вољу, да се и они упусте у изборну борбу, и добили су 2, речма два гласа. За скупштинаре изабрани су сами радикали. Уједно је утврђен споразум, да се за председника црквеној скупштини бира угледни трговац и радикал Стева Николајевић. — За месног старешину у Стејановцима изабран је ових дана Живан Вуковић место Радојице Ковачевића, који је, на жалост, отишао у подрепашке самосталце због — комасације. Живан је честит и уредан човек, те ће знати своју дужност тачно вршити и држати добар ред у опћини. — Пре неки дан пак биран је опћински одбор у великорадиначкој политичној опћини, камо спадају и Стејановци. За одборнике су изабрани из Великих Радинаца Лаза Милинковић, Јоца Игрић, Никола Обреновић, Сима Перишин и Стеван Митровић, све сами радикали, а из Стејановаца су изабрани за одборнике Никола Јовановић-Чијин, Живан Вуковић, Љубинко Лаћарац, Божа Сегић, Мића Степановић и Сава Ристић, такође сви радикали. И тако се сваким даном све више показује, да је наш дични Срем уз једину у истину српску народну странку, странку радикалну, а да владиновачким и самосталским подрепашима број стално опада. Народу се отварају очи, па ће ускоро прогледати и она шака заблуделих синова народних, који се још поводе за самосталским шићардијама и вратиће се своме старом јату.

За српске школе у будимској епархији.

Српска православна црквена скупштина у Голубинцима одредила је 200 круна припомоћи за градњу српских школа у будимској епархији. За чланове фонда епархије будимске уписали су се из Новога Сада: Хаџи Гавра Плавшић са прилогом од 500 круна, а са прилогом од 100 круна: др. Јефта Стојаковић, Милан пл. Новић и Владислав Ненадовић; са прилогом од 50 круна др. Лаза Марковић, Коста П. Миросављевић, др. Миливој Поповић, Аркадије Варађанин, др. Јован Латинчић, Жарко Слепчевић, Никола Ивковић, М. Јовичин, Ђорђе Шилић, Исидор Бајић, Паја Марковић и Глиша Марковић. Хвала свима!

Преча му шпаркаса од цркве.

Из Ст. Бечеја добивамо ове редове: Данас, када смо се вратили са врбице, наш парох Јова Степанов тек што је ступио у цркву, збаци са себе одежду, те јурне кроз онај силни народ, остави цркву и вечерње, па терај у шпаркасу — на цензуру. Народ се снебивао од чуда и покора. Има ли тога још где, да је попу преча шпаркаса и цензура од цркве и вечерња?! На жалост, код нашег попа то није првина. Дешавало се већ много пута, да се у цркви држи богослужење, а поп Јова седи у шпаркаси као дневни повереник. Свет долази у шпаркасу, па то гледа и можете мислити, како му је, али поп Јови се не може ништа, бар од стране наше општинске управе, јер је он сада у цркеној општини власт. Та члан је управног одбора, који је изгубио поверење код оне више власти, која му је дала мандат, али се зато грчевито држи управе, па би се и тукао, али не одступа. А знате зашто? Није то само због оно мало „чести“, него поп Јова се дочепао књиговођства код црквене општине, а други брат му у Христу, поп Иван Јелчић је опет перовођа, те сваки од њих вуче по 800 К споредне зараде, а сиромах капелан мора да живи са 1200 круна редовне плате. Налазе свога интереса и друга господа у управном одбору и зато се тако грчевито упрли, да остану на управи и против воље оних, по чијем су поверењу дошли на управу, а које су данас изгубили. Надамо се, да ће у интересу овдашњег народа, општине и цркве, они који су позвани, знати начинити реда и у нашој општини, а притећи и свештенство, да врши своју дужност, а не занемарује је због својих приватних „кшефтова“.

Један православни

Буђановачко дете у послу.

Алекса Ивић заметнуо се па ради. Мора, јер су избори на прагу. Он је додуше преко будимпештанских новина препоручивао Куену, да не расписује нове изборе, али ова се скромна Ивићева молба није могла уважити Да се покаже вредан, Ивић је предвео депутације бану Цувају, једну из Кленка, а другу из Шашинаца. Они око „Србобрана“ то једва дочекали, па се деру: да су радикали и мункачи у загрљају. Они, који вечито имају веза са владиновцима, па и сада се у Срему уздају у помоћ куеноваца, смеју још коме шта да пребаце! Ивић је искључен из радикалне странке, па се о њему више не води рачуна. А самосталци се још увек љубе са Николом Петровићем, Марком Богданом и осталим куеновцима. Зато нека ћуте.

„Обилић“ у Петрограду.

Београдско академско певачко друштво „Обилић“ путује половином месеца маја у Петроград, где ће у царском позоришту приредити велики уметнички концерат. Кнегиња Јелена се нарочито заузела, да Срби ђаци буду лепо примљени и да им концерат буде добро посећен. Она је израдила, да Срби ђаци буду примљени у царској палати, где ће им се приредити закуска. Друштво руских ђака постарало се за све опште потребе и удобности својих гостију.

Кратке вести.

— Већа група загребачких универзитетлија, међу њима и правници, долази на 8 дана у Београд, да упозна слободну Србију.

— Др. Перо Магдић, суспендовани градски начелник у Вараждину и бивши посланик иступио је из хрватске самосталне странке (коалиције).

— Други дан Ускрса долазе у Земун карловачки богослови, где ће појати у цркви и приредити концерат с игранком.

— Дру Милану Пећанцу, секретару српског министарства просвете, дозвољено је, да може долазити у Босну. Он је родом из Варцарвакуфа, где му је отац био прота. Због прогонства он је као војник напустио Босну и проглашен за бегунца.

— У прилепској бугарашкој цркви потукли се њихови свештеници револверима и један је метак погодио икону св. Богородице таман у ухо.

— На железничкој прузи Солун – Битољ близу станице Лерпино нађене су две бомбе. У Новој Махали у Скопљу близу новог моста нађено је 19 пакета динамита.

Брзојави „Застави“.

Стигли 1. априла.

Угарски сабор

Будимпешта. Сабор добро посећен. Пошто је председник пријавио смрт посланика Сива ка и избор у Секу (јустовци вичу: Живело опште и тајно бирачко право!), ушла је Куенова влада. Владиновци устадоше и вичу: Живео Куен! Јустовци вичу: Живило опште и тајно бирачко право! Неко је довикнуо: Живео краљ! Владиновци устадоше и прихватише: Живео краљ! Куен узима реч и говори о своме наименовању. Опозиција се спрема за оштар нападај. Кошут је дошао у седницу поштапајући се, Јуст је болестан.

Будимпешта. Куен брани свој поступак. Морао је да учини по вољи старом владару, те моли сабор, да помогне владу. Кошут осуђује владу и ставља предлог, да се изашље одбор од 4 члана који ће протумачити 18 ти зак. чл. од 1888. Холо изјављује у име Јустове странке, *да без изборне реформе не може бити ни војне реформе.* Прво народу права да се даду.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

За своју папучарску радњу потребујем 2—3 **добра, тачна и стална момка.**

Милан Воргић

462 2-3 Nagybecskerek – Aracs u. 8.

ЗА СВОЈУ БЕРБЕРСКУ РАДЊУ
потребујем доброг
МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА,
плата и зарада ДОБРА.
СЕРГИЈЕ ИВАНИЋ
1 - 2 465 фризер ДАЉ.

ПОЛОВНЕ КАРУЦЕ
за **једног** и за **два** коња да су ЛАКЕ са ДВА СЕДИШТА остраг.
Ко има на продају?
Нека се јави Администрацији „ЗАСТАВЕ.“ 451 2—2

СВОЈУ КУЋУ у Новом Саду *
у Мишијој улици број 2. продајем из слободне руке За цену и услове обратити се на ћурчију **Јована Узелца** у истој кући. 395 5—6

ОБЈАВА! **Манојловић и Другови** Привредна Банка д. д. у Сентомашу, као власник, овим **објављује, да ће своју пустару Курјаковац** бивше добро Јаше Гамиршека и другова у износу око 400 јутара земље под пролетњи усев 24. марта по римском календару
под закуп издати.
Позивају се дражбеници, да на дан лицитације на лице места дођу. Земља лежи у мартиначком хатару поред Митровице.
385 3 3 **Управа.**

ЗА СВОЈУ БЕРБЕРСКУ РАДЊУ
ПОТРЕБУЈЕМ
ДВА ПОМОЋНИКА
који у радњу ступити могу одмах. Првенство имају они, који знају мађарски говорити, плата и зарада добра 463 2-2
Јеврем Вучковић, берберин
Земун (горњи град).

У ПАЖЊУ! Онима, који саде **ВИНОГРАДЕ**
Имадем двогодишњих ДОБРО ОЖИЉЕНИХ каламака 50 cm дугих са врло крупним жилама, и то: *ризлинга, ружице, беле мађарке* или *сланкаменке* и *племенке црвене* и *беле* продајем по 16 филира комад. Разашиљем од 50 комада па на више.
Стеван Тимотијевић,
447 3 - 4 ИРИГ (Срем)

ВИНОГРАД
се издаје у закуп на више година. Лежи на карловачкој цести пред Текијама. Поближе упуте даје гђа **МАРИЈА УД. ЛАУЦ,** Прерадовићева улица бр. 405.
Петроварадин, Роковдол.
311. 6—6

Имадем посла
ЗА 20 ОПАНЧАРСКИХ РАДЕНИКА
плаћам од пара за № 0. 50 филира, № 1—2 40 фил. № 3. 32 фил. и № 4 30 фил. Сваки раденик може дневно 10 - 15 пари направити.
ИСТО ТАКО требам још 10 ципеларских и чизмарских МОМАКА, као и више опанчарских и ципеларских шегрта, које би узео на 3—4 године по врло по њих, повољним условима. 362 3—3
Ij KRASZ PETES
Versecz.

Слане и Суве РИБЕ
имадемо већу количину **СЛАНЕ РИБЕ,** коју нудимо јефтино и то: Руску Таранку, Деверику средњу, Деверику крупну, Смуђа, Штуку, Шарана крупног, Сома у шницле сеченог.
На захтев шаљемо поштом и железницом. 156 4—8
Петровић и Пантић
Вршац (Versecz).

ГАЛАНТЕРИЈСКА КРАТКЕ БЕЛЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ ТРГОВИНА
СИМЕ СТАНКОВИЋА
у Митровици
потребује једног способног старијег
ПОМОЋНИКА.
Првенство имају, који су вични немачком и мађарском језику у радњу ступити може одмах. 480 2—3

Електрична штампарија дра Св. Милетића у Новом Саду